Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı Programı Mezunları Hakkında Betimsel Bir Çalışma

Taner Arabacıoğlu, Özel Sebetci, Erkan Güler, Taner Karataş
Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Meslek Yüksekokulu, Aydın
tarabacioglu@adu.edu.tr, osebetci@adu.edu.tr, eguler@adu.edu.tr, tkaratas@adu.edu.tr

Özet: Bir eğitim kurumunun amaçlarını ne derece gerçekleştirdiğini değerlendirmenin bir yolu da mezunlara uygulanan anketlerdir. Mezunların yetiştirilme amaçlarına ne derecede uygun istihdam edildikleri ve çalışma koşullarının belirlenmesi önemlidir. Bu amaç doğrultusunda Aydın Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı Programından 2002-2010 yılları arasında mezun olan 533 öğrenciden 113'ne ulaşılarak uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş anket formundan elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 16 paket programı kullanılmış olup, yüzde ve frekans kullanılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Meslek Yüksekokulu, Bilgisayar Programcılığı, Mezun Öğrenciler.

A Descriptive Study On Vocational Collage Computer Programming Grads

Abstract: The way to understand whether an educationel institution put its objectives into practice is a survey applied to grads. In addition to warking conditions, it is important whether grads are emplayed according to their training objectives. Accordingly , this has been applied to 113 students of 533 students graduated from Aydın Vocational High School Computer Programming between 2002 and 2010. Data in this research have been gained from the survey formed by researches . To analyse these data , SPSS 16 packet programme , percentage and frequency have been used.

Keywords: Vocational Collage, Computer Programming, Graduated Students.

1. Giriş

Teknolojik gelişmelerin toplumların; ekonomik, politik ve kültürel yapılarında açtığı hızlı, sürekli ve çok yönlü değişme süreci, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun hemen her ülkede toplum yaşamını derinden etkilemektedir. Bilim ve teknolojideki değişme ve gelişmeler, nitelikli insan gücüne olan gereksinimi de artıran oranda beraberinde getirmektedir [1].

Meslek yüksekokulları, Türk Yüksek Öğretimi içerisinde önemli bir yere sahip olan eğitim-öğretim kurumlarındandır. KOBİ'lerin ara insan gücü ihtiyacını karşılayan en önemli kaynaklardan biri olan meslek yüksekokullarının önemini, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilgili olarak başlayan tam üyelik süreci bir kat daha artmıştır [2].

Ülkemizde örgün öğretimde okuyan meslek yüksekokulu öğrencilerinin sayısı 2009-2010 verilerine göre 593,955'dir [3]. Bu rakama Milli Eğitim Bakanlığına bağlı mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin sayısı olan 1819448 [4] eklendiğinde meslek eğitimi alan öğrenci sayısının yaklaşık iki buçuk milyona ulaştığı görülmektedir. Bu bağlamda mezunların istihdamını kolaylaştırmada iş dünyasının beklentilerinin bilinmesi ve bu beklentilere uygun nitelikteki insan gücünün yetiştirilmesi hem istihdamın sağlanmasında hem de iş dünyası ile okullar arasında köprüler kurulmasında oldukça önemli olarak değerlendirilmektedir.

Mezunların izlenmesi yönünde Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönergesi[5] doğrultusunda birçok ortaöğretim kurumunun bu yönde çalışmaları olduğu görülmektedir. Üniversitelerin ise bu yönde yaptığı çalışmaların az olduğu dikkati çekmektedir. Bazı üniversitelerin Stratejik Planında [6] bu yönde çalışmaları olduğu yapılan araştırma sırasında görülmüştür. Bu doğrultuda yapılmış olan en kapsamlı çalışma ise üç kez tekrarlanmış olan Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme araştırmasıdır[7].

2. Problem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı 2002-2010 yılları arasında Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı önlisans programından mezun olan 533 kişinin istihdam durumlarını, çalışma şartlarını ve çalışma alanlarını belirleyerek bir yandan Yüksekokul yönetiminin ders programlarını yeniden yapılandırmasına ve staj / ders uygulama çalışmalarını gözden geçirmesine katkıda bulunmak, diğer yandan genel istihdam politikalarında bilgisayar programcılığı alanının geliştirilmesi sürecine ışık tutmak olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın temel amacı çerçevesinde aşağıda belirtilen araştırma sorularına yanıt aranmıştır:
1- ADÜ – AYMYO Bilgisayar Programcılığı mezunlarının genel istihdam durumları nasıldır?
2- Mezunların bilişim teknolojilerinin en çok hangi alanlarında çalışmaktadır?
3- Mezunların mesleklerine yönelik genel düşünceleri ne yöndedir?
4- Mezuniyet sonrasında mesleki eğitim alma durumları nasıldır?

2.2.1. Sınırlılıklar

1- Araştırma Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programı ile sınırlıdır.
2- Araştırma, anketi cevaplandıran öğrenci görüşleri ile sınırlıdır.

3. Yöntem

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar Programcılığı mezunlarının istihdama yönelik sorunları saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, kaynak kişi olan mezunların görüşlerine başvurularak, mevcut durum olduğu gibi betimlenmeye çalışılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2002-2010 yılları arasında Adnan Menderes Üniversitesi Aydın Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Programcılığı Programından mezun olan 533 kişi oluşturmuştur. Araştırmada önce, evrenin tamamına ulaşılması ve dolayısıyla örneklem seçilmemesi hedeflenmiştir. Bu amaçla öğrenci bilgi sisteminde kayıtlı olan 399 e-posta adresinden kullanımda olmayan 30 e-posta adresi dışındakilere ilgili bilgiler gönderilmiştir. E-posta adresine ulaşılamayan mezunlarla iletişim sağlamak amacıyla Facebook sosyal paylaşım sitesinde bir grup kurularak diğer mezunlara da ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak tüm bu çabalara rağmen ancak 112 mezuna ulaşılarak bilgi toplanabilmiştir.

3.3. Veri1erin Toplanması ve Analizi

Araştırma amacını gerçekleştirmek için gereksinim duyulan veriler, anket yöntemi ile toplanmıştır. Anketin geliştirilmesi sürecinde ilk aşamada ilgili araştırmalar taranmış ve taslak bir form hazır1anmıştır. Bu form daha sonra uzman görüşüne sunulmuş ve eleştiriler doğrultusunda ankete son şekli verilmiştir.

Anket, kişisel bilgiler, istihdam, çalışma alanı ve hizmetiçi eğitim olmak üzere dört ana tema altında düzenlenen toplam 23 sorudan oluşturulmuştur. Anket soruları sınıflamalı ölçek şeklinde düzenlenmiştir. Araştırmadan elde edilen verileri çözümlemede aritmetik ortalama ve frekans kullanılmıştır.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Kişisel Bilgiler

Anket formunda deneklerin kişisel niteliklerini belirlemek üzere, mezun olduğu yıl, bölüm, yaşı ve cinsiyeti sorulmuş, alınan yanıtların frekans ve yüzdeleri çizelgelere işlenmiştir.

1- Deneklerin Mezun Olduğu Yıllar

Tablo1'deki deneklerin mezuniyet yıllarına göre dağılımına bakıldığında; son üç yılda mezun olan öğrencilerden daha çok yanıt geldiği, ilk iki mezunlardan ise oldukça az yanıt alındığı görülmektedir. Mezuniyet yılı arttıkça okul ile olan ilişkilerin zayıfladığı söylenebilir.

Mezuniyet Yılı	f	%
2002-2003	8	7
2004-2007	50	44
2008-2010	55	49

Tablo 1

2- Mezunların Yaş ve Cinsiyetleri

Mezunların yaş, cinsiyet ve medeni durum değişkenlerine göre dağılımı Tablo 2' de görülmektedir.

Değişken	f	%
Yaş		
20-25 yaş	70	62
26-30 yas	42	37
31 ve daha büyük	1	9
Cinsiyet		
Kadın	49	43
Erkek	64	57
Medeni Hal		
Evli	27	24
Bekar	86	76
Toplam	113	100

Tablo 2

Mezunların yaşa göre dağılımında; yanıt verenlerin yaklaşık % 60'nı 20-25 yaş grubunda olup, bu grubu %37 ile 26-30 yaş grubu takip etmiştir. Yanıt veren mezunların cinsiyete göre dağılımına bakıldığında ise; % 57'sini erkekler, % 43'nü bayanların oluşturduğu görülmektedir. Mezunların yaklaşık dörtte biri (% 24) evli, dörtte üçü de (% 76) bekardır.

3- Mezunların yaşadığı il

Mezunların yaşadığı şehir bilgilerine göre, % 28'i Aydın'da ikamet ederken, Ege Bölgesinde ikamet eden mezun oranı ise % 55' tir. Sayıları az da olsa İstanbul, Ankara ve Antalya gibi büyük illerde ikamet eden mezunlar bulunmaktadır. Diğer mezunlar ise diğer illere dağılmış durumdadır.

Değişken	f	%
Aydın	32	28
İzmir	19	17
Denizli	5	4
Manisa	4	4
Muğla	2	2
İstanbul	5	4
Antalya	2	2
Ankara	2	2

Tablo 3

4- Mezun olunan lise türü

Mezun olunan lise türünde ise Kız Teknik ve Meslek Liseleri'nin önde olduğu görülmektedir. Deneklerin yaklaşık üçte ikisi (%63) bu lise türünden mezun olmuşlardır. Ardından ise %24'lük oran ile Teknik yada Endüstri Meslek Lisesi mezunları gelmektedir. Teknik ya da endüstri Meslek Lisesi mezunları oranının beklenenden düşük çıkması, bölümleri ile ilgili lisans eğitimi aldıkları ya da askeri okulları tercih ettiklerini düşündürmektedir.

Değişken	f	%
Kız Teknik ve Meslek	71	63
Teknik ya da Endüstri Meslek	27	24
Ticaret Meslek	8	7
Genel Lise	6	5
Diğer	1	1

Tablo 4

5- Bilgisayar Programcılığı Programını isteyerek mi seçtiniz?

Bilgisayar Programcılığı programında okumayı isteyerek seçen mezunların oranı %90'dır. Tabloda da görüldüğü gibi aile baskısı gibi nedenlerle eğitimine devan eden öğrenci sayısının düşük olması olumlu olarak değerlendirilmektedir.

Değişken	f	%
Evet	102	90
Hayır	11	10

Tablo 5

6- Lisans eğitimine devam ediyor mu?

İki yıl süreli önlisans eğitiminden sonra lisans tamamlayan mezunların oranı %10, hala öğrenci olarak eğitimine devam edenlerin oranı ise %32'dir. Lisans eğitimine devam etmeyenlerin oranı ise % 59 olarak belirlenmiştir. Bilgisayar Programcılığı mezunları, Açık Öğretim Fakültesi İşletme Bölümünde intibak eğitimi sonrasında 3 ve 4. Yılları okuyarak lisans diploması alabildikleri için, mezunlar lisansta genel olarak bu bölümü özellikle tercih ettikleri söylenebilir.

Değişken	f	%
Evet	36	32
Hayır	66	59
Mezun	11	9
Bölüm AÖF İşletme	27	58

Tablo 5

4.2. İstihdama Yönelik Bulgular

Ankette kişisel bilgilerin yanında, istihdama yönelik 7 soru sıralanmıştır. Hazırlanan sorulara alınan yanıtlar çizelgelere işlenmiş ve açıklanmıştır.

4.2.1. Bir işte Çalışmakta Olan Mezunlar

Anketi cevaplayan mezunların dörtte üçü (%76) çalışmakta, %24'ü ise işsizdir. Mezun oldukları program ile ilgili bir işte çalışanların oranı %36, alan dışı çalışanların oranı ise %40'tır. Mezunların işsizlik oranı her ne kadar sevindirici olamamakla birlikte mevcut ekonomik ve istihdam koşulları göz önüne alındığında kötü olarak da değerlendirilmemelidir. Ancak alanı ile ilgili bir işte çalışan mezun sayısının, alan dışı çalışanlara oranla daha az olması düşündürücü bir sonuçtur. Bilgisayar Programcılığı Programına isteyerek gelmiş olan öğrencilerin mezuniyet sonrasında alanı ile ilgili bir işte çalışmaması çok farklı açılardan yorumlanabilir. Aldığı eğitimin niteliği, öğrencinin gösterdiği çaba, çalışma azmi, küreselleşme kavramının yoğun etkisi altında olan mevcut ekonomik ve istihdam koşulları gibi çok farklı nedenler ifade edilebilir.

Değişken		%
Çalışıyor mu?		
Evet	86	76
Hayır	27	24
Alanı ile ilgili bir işte çalışma		
Evet	41	36
Hayır	45	40

Tablo 6

4.2.2. Kendi işyerini açan mezunlar ve işyeri büyüklüğü

Kendi işini kuran mezunların oranı %7'dir. Dolayısıyla mezunlarımızın sadece küçük bir oranı kendi işyerlerini açmayı tercih etmekte ya da bu fırsatı yakalayabilmektedir. 10 ve üstü çalışan personel sayısına sahip işyerlerinde çalışanların oranı ise %21 olarak belirlenmiştir. Mezunlarımız içerisinde küçümsenmeyecek bir oran mikro düzeydeki işletmelerin dışında da çalıştıklarını göstermektedir. Çalışma süresinde ise mezunları %21'i 2 yıl ve daha uzun süredir çalıştıklarını belirtmişlerdir. Bu da mezunlarımızın iş yaşamında kendilerine bir yer edinme yolunda ilerledikleri olarak yorumlanabilir.

Değişken	f	%
Kendi işyeri		
Evet	8	7
Hayır	33	29
Çalışan personel sayısı		
1-3	9	8
4-6	7	6
7-9	1	9
10 ve üstü	24	21
Çalışma süresi		
6 aydan az	4	4
6-12 ay	5	5
1-2 yıl	9	8
2 yıl ve üzeri	23	21

Tablo 6

4.2.3. Çalışma şartları

Mezuniyetiyle ilgili bir alanda çalışan deneklerin % 34'nün sosyal güvencesi mevcuttur. Aldıkları ücret aralıkları incelendiğinde ise yoğunluğun %11 ile 701-1000 TL ve %15 ile 1001-2000 TL aralığında olduğu görülmektedir. % 6 gibi düşük bir oran olsa da 2000 TL üzerinde maaş alan mezunların olduğu da anket sonuçlarına yansımaktadır. Mezunların asgari ücretin üzerinde maaş alan mezun oranın %26 olması, buna birde 2000 Tl üzerinde maaş alan % 6 lık kesim ilave edilince ortaya çıkan %32 oranı olumlu olarak değerlendirilebilir.

Değişken	**f**	**%**
Sosyal güvence		
Var	38	34
Yok	3	3
Maaş		
0-400	1	1
401-700	4	4
701-1000	12	11
1001-2000	17	15
2001 ve üstü	7	6

Tablo 7

4.3. Çalışma Alanına Yönelik Bulgular

Çalışma alanına yönelik 4 soruya alınan yanıtlar çizelgelere işlenmiş ve açıklanmıştır.

4.3.1. Çalıştığı alan

Değişken	**f**	**%**
Yazılım	19	17
Donanım	9	8
Web Tasarım	6	6
Ağ	4	4

Tablo 8

Mezunların %17'si alanları ile uyumlu olarak yazılım, %8'i ise donanım alanında çalışmaktadırlar. Web tasarım ise ağ konusunda çalışanların çok az üzerinde %6 olarak bulunmuştur. Bilgisayar Programcılığı mezunu olan deneklerin yazılım sektöründe daha çalışanlarının oranı daha yüksek beklenirken %19 olması, ikamet edilen il ile yakın ilişkili olduğu düşünülmektedir. Mezunların %55'nin Ege Bölgesinde yaşaması ve bölgede İzmir dışında büyükşehirin bulunmaması neden olarak ifade edilebilir.

4.3.2. Kullanılan yazılım ya da paket programlar

Birden fazla seçeneğin işaretlenebilmesine olanak sağlayan bu soruyu cevaplayan deneklerden sadece beş adedi tek bir seçeneği, beş adedi iki seçeneği, beş adedi de üç seçeneği birden işaretlemişlerdir. Dokuz adet mezun ise dört ya da beş seçeneği birden işaretlemişlerdir. Bu noktada mezunların genel olarak genel amaçlı programlama dilleri, script diller, web tasarım ve grafik-animasyon programlarından kullandıkları uygulamayı seçerek dengeli bir dağılım gerçekleştirdikleri söylenebilir.

Değişken (Kullanılan yazılım/paket programlar)	**f**	**%**
C / C++ / C#	8	-
Vb	4	-
Delphi	6	-
Asp	5	-
Php	4	-
Dreamweaver	4	-
Photoshop	15	-
Flash	10	-

Tablo 9

4.4. Mezuniyet sonrası alınan eğitim

Bilişim sektöründe çalışan toplam 41 katılımcının verdiği cevaba göre mezuniyet sonrasında sadece on mezun bir eğitim faaliyetine katılmıştır. Bu eğitimlerin genelde Microsoft sertifikalarına yönelik olduğu görülmüştür. Yaşam Boyu Eğitim becerilerine sahip olduğu düşünülen mezunların sayısı ise 31 olarak görülmektedir.

Değişken	**f**	**%**
Mezuniyet sonrası eğitim		
Evet	10	9
Hayır	31	27

Konu		
Yazılım uzmanlığı	2	
E-ticaret	1	
MCSE	1	
MCPD	1	
Netsis	1	
Vmware	1	
Oracle Developer	1	

Tablo 9

4.5. Mesleğinizi severek mi yapıyorsunuz?

Son olarak deneklerin bilişim sektöründe çalışmaktan mutlu olup olmadıklarını ve mesleği ile ilgili yayınları düzenli olarak takip edip etmediklerini belirlemek amacıyla sorulan sorulara, mezunlar büyük çoğunlukla mesleğini sevdiklerini belirtirken, süreli yayınların takibinde aynı ilgiyi göstermemektedirler. Süreli yayınları takip eden mezun oranı %11 olarak belirlenmiştir.

Değişken	**f**	**%**
Mesleğinizi severek mi yapıyorsunuz		
Evet	39	35
Hayır	2	2
Süreli yayınları takip ediyor musunuz?		
Evet	29	25
Hayır	12	11

Tablo 9

5. Sonuç ve Öneriler

Aydın Meslek Yüksekokulu, 2002 yılından itibaren, tekniker ve meslek elemanı yetiştirmekte ve mezunlar iş piyasasında mühendis ve teknisyen arasındaki köprü görevini üstlenmektedirler. Özellikle son yıllarda sıklıkla dile getirilen mesleki ve teknik eğitimde yaşanan sorunlar ve muhtemel çözüm önerileri çeşitli platformlarda konuşulmakta ve tartışılmaktadır. Konuya katkı sağlayabilmek amacıyla, mezunların istihdam ve çalışma şartları incelenmiştir. Bu bağlamda aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Bir hafta süreyle uygulanan ankete yeterli düzeyde katılımın sağlanamadığı düşünülmektedir. Anket süresinin yetersiz oluşu, mezunların e-posta adreslerinin kullanılmıyor ya da kendi haline bırakılmış olması, ayrıca mezunların konuya duyarsız kalmaları gösterilebilir. Bu durumda mezunlara yönelik web sayfaları ve sosyal paylaşım sitelerinde oluşturulacak gruplar oluşturulabilir.

2. Mezuniyet süresi arttıkça aidiyet bağlarının zayıfladığı görülmektedir. Bu durumun engellenebilmesi amacıyla düzenli olarak sosyal faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

3. Mezunlarımızın yaklaşık dörtte üçü (%76) işsiz değildir. Mevcut ekonomik şartlar göz önünde bulundurulduğunda iyi olarak değerlendirilebilecek bir oran şeklinde dikkati çekmektedir.

4. Ancak mezunların büyük çoğunluğu Bilgisayar Programcılığı programını isteyerek (%90) seçmelerine rağmen mezuniyet sonrasında iş hayatına atılanların yaklaşık yarısı, alan dışı işlerde çalışmaktadırlar.

5. 2 yıl ve daha fazla süredir çalışan mezunların toplam sayı içerisindeki oranı % 20'dir. Bilişim sektöründe çalışan mezun sayısı ile oranlandığında %49'nun iş piyasasında kalıcı olduğu söylenebilir.

6. Bilişim sektöründe çalışan mezunların büyük çoğunluğu sosyal güvenliğe sahiptir. Tüm mezunlar içerisindeki %25'lik bir oranı oluşturan bu grubun aylık ücretleri, 701–1000 ve 1001–2000TL aralığında yoğunlaşmaktadır.

7. Son olarak sektörde çalışan 41 adet mezundan 39 adedi işlerini severek yaptıklarını belirtmişlerdir.

8. Bu tür anketlerin belirli aralıklarla tekrarlanmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

[1] Yörük, S., Dikici, A., Uysal, A., "Bilgi Toplumu ve Türkiye'de Mesleki Eğitim", **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,** 12, 2:299-312 (2002).

[2] Gençtürk, M., Demir, Y., Çarıkçı,O., "meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Muhasebe-Finansman Eğitimine Bakış Açıları ve Farkındalıkları Üzerine Bir Uygulama", **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,** 13, 1:209-228 (2008).

[3] http://www.osym.gov.tr/dosya/1- 56190/h/1ogrencisayozettablosu.pdf. Erişi tarihi 23.12.2010

[4] http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2009_2010.pdf Erişi tarihi 23.12.2010

[5] http://tkb.meb.gov.tr/Yonerge/Tanitim_mezunlar%C4%B1_izleme.pdf Erişi tarihi 23.12.2010

[6] http://egeduyuru.ege.edu.tr/webfiles/duyuru/20070702_130815__eu_stratejik_plan.pdf Erişi tarihi 23.12.2010

[7] Taymaz, H. ve Diğerleri. "Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Mezunları İzleme Araştırması – 3", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 178,** Ankara, (1995).